

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין לח.

1. בשנת שמיים לך יקדש המלך בחדש חששו ביום אחר לחדש יהוה דבר יי אחר חגי הביא אל ירבבל בן שאלתיאל פתח יהודה ואל יהושע בן יהורזק הבחן הגדול לאמר: חגי א א
2. והיה למקדש ולאבן נגף ולצור מכשול לשני בתי ישראל לפח ולמקדש ולשבת ירשקם: ישעיהו ח יד
3. וישקף יי על הרעה ויביאם עלינו כי צדיק יי אלהינו על כל מעשיו אשר עשה ולא שמענו בקולו: דיאל ט יד
4. ואת כל אנשי החיל שבעת אלפים והחשך והמסגר אלף הגורים עשי מקדמה וביאם מקדש בבל גולה בקבלה: מלכים ב כד טו
5. כי תוליד גנים ובני בנים ונשמעם בארץ בהם ונשמעם פסל והשחמם ועשיתם פסל תמותה כל ועשיתם הרע בעיני יי אלהיך להקעו: דברים ד כה
6. תהפך חומר חותם ויחצבו כמו לביש: איוב לח יד
7. ויפגע מרשעים אורם וירוע רמה תשבר: איוב לח טו
8. החכמות בנתה ביתה ויחצבה עמודיה שבעה: משלי ט א
9. טובחה טבחה מסכה וינה אף ערכה שלחנה: משלי ט ב
10. שלחה נגד עריותיה תקרא על גפי מרמי קרתי: משלי ג ג
11. וישלח לפתח ביתה על פסא מרמי קרתי: משלי ט יד
12. מפי יסור הנה חסר לב אקרה לו: משלי ט ד
13. נאף אשה חסר לב משפחת נפשו הוא יעשנה: משלי ו ב
14. גלמי ראוי עיניך ועל ספרך כלם יתבוים ימים יצרו וכו' אהרן בהם: תהלים קלט טו
15. כי יי עיני משטות וישמו וראו את האבן הבודל ביד וירבבל שבעה אלה עיני יי וקמה משטות בכל הקמה משטות בכל זכריה ד י

והיא נעברה מעומד דבר אחר שלתיאל שנשאל על אלתו אל זרובבל שנורע בבבל ומה שמו נחמיה בן חכליה שמו יהודה וחזקיה בני רבי חייא הוו יתבי בסעודתא קמי רבי ולא הוו קא אמרי ולא מידי אמר להו אגברו חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מילתא כיון דאיבסום פתחו ואמרו אין בן דוד בא עד שיכלו שני בתי אבות מישאל ואלו הן ראש גולה שבבבל ונשיא שבארץ ישראל שנאמר והיה למקדש ולאבן נגף ולצור מכשול לשני בתי ישראל אמר להם בניי א"ל רבי חייא רבי אל ירע בעיניך יינתן בשבעים אותיות וסוד ניתן בשבעים אותיות נכנס יין יצא סוד א"ר חסדא אמר מר עוקבא ואמרי לה א"ר חסדא דרש מרי בר מר מאי דכתיב וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלהינו משום דצדיק ה' וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו א"ן צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים גלות צדקיהו ועוד גלות יכניה קיימת דכתיב ביה בגלות יכניה וחרש והמסגר אלף חרש כיון שפותחין הכל נעשו חרשין מסגר כיון שסוגרין בהלכה שוב אין פותחין וכמה היו אלף עולא אמר שהקדים שתי שנים⁵ ולנושנתם א"ר אחא בר יעקב שמע מינה מהרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ותרתי הוו: לפיכך כו': תנו רבנן אדם יחיד נברא ומפני מה שלא יהו המינים אומרוין הרבה רשויות בשמים דבר אחר מפני הצדיקים ומפני הרשעים שלא יהו הצדיקים אומרים אנו בני צדיק ורשעים אומרים אנו בני רשע דבר אחר מפני המשפחות שלא יהו משפחות מתגרות זו בזו ומה עכשיו שנברא יחיד מתגרות נבראו שנים על אחת כמה וכמה דבר אחר מפני הגולנין ומפני החמסנין ומה עכשיו שנברא יחיד גולנין וחומסין נבראו שנים על אחת כמה וכמה: ולהגיד גדולתו כו': תנו רבנן להגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה אבל הקדוש ברוך הוא טובע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו שנא' תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש ומפני מה אין פרצופיהן דומין זה לזה שלא יראה אדם דירה נאה ואשה נאה ויאמר שלי היא שנאמר וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר תניא היה רבי מאיר אומר בשלשה דברים אדם משתנה מחבירו בקול במראה ובדעת בקול ובמראה משום ערוה ובדעת מפני הגולנין והחמסנין ת"ר אדם נברא בערב שבת ומפני מה שלא יהו המינים אומרים שותף היה לו להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית דבר אחר שאם תזוח דעתו עליו אומר לו יתוש קדמך במעשה בראשית דבר אחר כדי שיכנס למצוה מיד דבר אחר כדי שיכנס לסעודה מיד משל למלך בשר ודם שבנה פלטרין ושיכללן והתקין סעודה ואחר כך הכנים אורחין שנא' חכמת בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה מטבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה שלחה נערותיה תקרא על גפי מרומי קרת חכמת בנתה ביתה זו מודתו של הקב"ה שברא את כל העולם כולו בחכמה חצבה עמודיה שבעה אלו שבעת ימי בראשית טבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה אלו ונהרות וכל צורכי עולם שלחה נערותיה תקרא זה אדם והוה על גפי מרומי קרת רבה בר בר חנה רמי כתיב על גפי וכתיב על כסא בתחלה על גפי ולבסוף על כסא¹² מפי יסור הנה חסר לב אמרה לו אמר הקדוש ברוך הוא מי פתאו לזה אשה אמרה לו דכתיב ונאף אשה חסר לב תניא היה ר' מאיר אומר אדם הראשון מכל העולם כולו הוצבר עפרו שנאמר גלמיו ראו עיניך וכתוב¹⁵ כי ה' עיניו משוטמות בכל הארץ גופו

והיא נעברה מעומד דבר אחר שלתיאל שנשאל על אלתו אל זרובבל שנורע בבבל ומה שמו נחמיה בן חכליה שמו יהודה וחזקיה בני רבי חייא הוו יתבי בסעודתא קמי רבי ולא הוו קא אמרי ולא מידי אמר להו אגברו חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מילתא כיון דאיבסום פתחו ואמרו אין בן דוד בא עד שיכלו שני בתי אבות מישאל ואלו הן ראש גולה שבבבל ונשיא שבארץ ישראל שנאמר והיה למקדש ולאבן נגף ולצור מכשול לשני בתי ישראל אמר להם בניי א"ל רבי חייא רבי אל ירע בעיניך יינתן בשבעים אותיות וסוד ניתן בשבעים אותיות נכנס יין יצא סוד א"ר חסדא אמר מר עוקבא ואמרי לה א"ר חסדא דרש מרי בר מר מאי דכתיב וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלהינו משום דצדיק ה' וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו א"ן צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים גלות צדקיהו ועוד גלות יכניה קיימת דכתיב ביה בגלות יכניה וחרש והמסגר אלף חרש כיון שפותחין הכל נעשו חרשין מסגר כיון שסוגרין בהלכה שוב אין פותחין וכמה היו אלף עולא אמר שהקדים שתי שנים⁵ ולנושנתם א"ר אחא בר יעקב שמע מינה מהרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ותרתי הוו: לפיכך כו': תנו רבנן אדם יחיד נברא ומפני מה שלא יהו המינים אומרוין הרבה רשויות בשמים דבר אחר מפני הצדיקים ומפני הרשעים שלא יהו הצדיקים אומרים אנו בני צדיק ורשעים אומרים אנו בני רשע דבר אחר מפני המשפחות שלא יהו משפחות מתגרות זו בזו ומה עכשיו שנברא יחיד מתגרות נבראו שנים על אחת כמה וכמה דבר אחר מפני הגולנין ומפני החמסנין ומה עכשיו שנברא יחיד גולנין וחומסין נבראו שנים על אחת כמה וכמה: ולהגיד גדולתו כו': תנו רבנן להגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה אבל הקדוש ברוך הוא טובע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו שנא' תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש ומפני מה אין פרצופיהן דומין זה לזה שלא יראה אדם דירה נאה ואשה נאה ויאמר שלי היא שנאמר וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר תניא היה רבי מאיר אומר בשלשה דברים אדם משתנה מחבירו בקול במראה ובדעת בקול ובמראה משום ערוה ובדעת מפני הגולנין והחמסנין ת"ר אדם נברא בערב שבת ומפני מה שלא יהו המינים אומרים שותף היה לו להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית דבר אחר שאם תזוח דעתו עליו אומר לו יתוש קדמך במעשה בראשית דבר אחר כדי שיכנס למצוה מיד דבר אחר כדי שיכנס לסעודה מיד משל למלך בשר ודם שבנה פלטרין ושיכללן והתקין סעודה ואחר כך הכנים אורחין שנא' חכמת בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה מטבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה שלחה נערותיה תקרא על גפי מרומי קרת חכמת בנתה ביתה זו מודתו של הקב"ה שברא את כל העולם כולו בחכמה חצבה עמודיה שבעה אלו שבעת ימי בראשית טבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה אלו ונהרות וכל צורכי עולם שלחה נערותיה תקרא זה אדם והוה על גפי מרומי קרת רבה בר בר חנה רמי כתיב על גפי וכתיב על כסא בתחלה על גפי ולבסוף על כסא¹² מפי יסור הנה חסר לב אמרה לו אמר הקדוש ברוך הוא מי פתאו לזה אשה אמרה לו דכתיב ונאף אשה חסר לב תניא היה ר' מאיר אומר אדם הראשון מכל העולם כולו הוצבר עפרו שנאמר גלמיו ראו עיניך וכתוב¹⁵ כי ה' עיניו משוטמות בכל הארץ גופו

והיא נעברה מעומד דבר אחר שלתיאל שנשאל על אלתו אל זרובבל שנורע בבבל ומה שמו נחמיה בן חכליה שמו יהודה וחזקיה בני רבי חייא הוו יתבי בסעודתא קמי רבי ולא הוו קא אמרי ולא מידי אמר להו אגברו חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מילתא כיון דאיבסום פתחו ואמרו אין בן דוד בא עד שיכלו שני בתי אבות מישאל ואלו הן ראש גולה שבבבל ונשיא שבארץ ישראל שנאמר והיה למקדש ולאבן נגף ולצור מכשול לשני בתי ישראל אמר להם בניי א"ל רבי חייא רבי אל ירע בעיניך יינתן בשבעים אותיות וסוד ניתן בשבעים אותיות נכנס יין יצא סוד א"ר חסדא אמר מר עוקבא ואמרי לה א"ר חסדא דרש מרי בר מר מאי דכתיב וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלהינו משום דצדיק ה' וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו א"ן צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים גלות צדקיהו ועוד גלות יכניה קיימת דכתיב ביה בגלות יכניה וחרש והמסגר אלף חרש כיון שפותחין הכל נעשו חרשין מסגר כיון שסוגרין בהלכה שוב אין פותחין וכמה היו אלף עולא אמר שהקדים שתי שנים⁵ ולנושנתם א"ר אחא בר יעקב שמע מינה מהרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ותרתי הוו: לפיכך כו': תנו רבנן אדם יחיד נברא ומפני מה שלא יהו המינים אומרוין הרבה רשויות בשמים דבר אחר מפני הצדיקים ומפני הרשעים שלא יהו הצדיקים אומרים אנו בני צדיק ורשעים אומרים אנו בני רשע דבר אחר מפני המשפחות שלא יהו משפחות מתגרות זו בזו ומה עכשיו שנברא יחיד מתגרות נבראו שנים על אחת כמה וכמה דבר אחר מפני הגולנין ומפני החמסנין ומה עכשיו שנברא יחיד גולנין וחומסין נבראו שנים על אחת כמה וכמה: ולהגיד גדולתו כו': תנו רבנן להגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה אבל הקדוש ברוך הוא טובע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו שנא' תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש ומפני מה אין פרצופיהן דומין זה לזה שלא יראה אדם דירה נאה ואשה נאה ויאמר שלי היא שנאמר וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר תניא היה רבי מאיר אומר בשלשה דברים אדם משתנה מחבירו בקול במראה ובדעת בקול ובמראה משום ערוה ובדעת מפני הגולנין והחמסנין ת"ר אדם נברא בערב שבת ומפני מה שלא יהו המינים אומרים שותף היה לו להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית דבר אחר שאם תזוח דעתו עליו אומר לו יתוש קדמך במעשה בראשית דבר אחר כדי שיכנס למצוה מיד דבר אחר כדי שיכנס לסעודה מיד משל למלך בשר ודם שבנה פלטרין ושיכללן והתקין סעודה ואחר כך הכנים אורחין שנא' חכמת בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה מטבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה שלחה נערותיה תקרא על גפי מרומי קרת חכמת בנתה ביתה זו מודתו של הקב"ה שברא את כל העולם כולו בחכמה חצבה עמודיה שבעה אלו שבעת ימי בראשית טבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה אלו ונהרות וכל צורכי עולם שלחה נערותיה תקרא זה אדם והוה על גפי מרומי קרת רבה בר בר חנה רמי כתיב על גפי וכתיב על כסא בתחלה על גפי ולבסוף על כסא¹² מפי יסור הנה חסר לב אמרה לו אמר הקדוש ברוך הוא מי פתאו לזה אשה אמרה לו דכתיב ונאף אשה חסר לב תניא היה ר' מאיר אומר אדם הראשון מכל העולם כולו הוצבר עפרו שנאמר גלמיו ראו עיניך וכתוב¹⁵ כי ה' עיניו משוטמות בכל הארץ גופו

והיא נעברה מעומד דבר אחר שלתיאל שנשאל על אלתו אל זרובבל שנורע בבבל ומה שמו נחמיה בן חכליה שמו יהודה וחזקיה בני רבי חייא הוו יתבי בסעודתא קמי רבי ולא הוו קא אמרי ולא מידי אמר להו אגברו חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מילתא כיון דאיבסום פתחו ואמרו אין בן דוד בא עד שיכלו שני בתי אבות מישאל ואלו הן ראש גולה שבבבל ונשיא שבארץ ישראל שנאמר והיה למקדש ולאבן נגף ולצור מכשול לשני בתי ישראל אמר להם בניי א"ל רבי חייא רבי אל ירע בעיניך יינתן בשבעים אותיות וסוד ניתן בשבעים אותיות נכנס יין יצא סוד א"ר חסדא אמר מר עוקבא ואמרי לה א"ר חסדא דרש מרי בר מר מאי דכתיב וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלהינו משום דצדיק ה' וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו א"ן צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים גלות צדקיהו ועוד גלות יכניה קיימת דכתיב ביה בגלות יכניה וחרש והמסגר אלף חרש כיון שפותחין הכל נעשו חרשין מסגר כיון שסוגרין בהלכה שוב אין פותחין וכמה היו אלף עולא אמר שהקדים שתי שנים⁵ ולנושנתם א"ר אחא בר יעקב שמע מינה מהרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ותרתי הוו: לפיכך כו': תנו רבנן אדם יחיד נברא ומפני מה שלא יהו המינים אומרוין הרבה רשויות בשמים דבר אחר מפני הצדיקים ומפני הרשעים שלא יהו הצדיקים אומרים אנו בני צדיק ורשעים אומרים אנו בני רשע דבר אחר מפני המשפחות שלא יהו משפחות מתגרות זו בזו ומה עכשיו שנברא יחיד מתגרות נבראו שנים על אחת כמה וכמה דבר אחר מפני הגולנין ומפני החמסנין ומה עכשיו שנברא יחיד גולנין וחומסין נבראו שנים על אחת כמה וכמה: ולהגיד גדולתו כו': תנו רבנן להגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה אבל הקדוש ברוך הוא טובע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו שנא' תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש ומפני מה אין פרצופיהן דומין זה לזה שלא יראה אדם דירה נאה ואשה נאה ויאמר שלי היא שנאמר וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר תניא היה רבי מאיר אומר בשלשה דברים אדם משתנה מחבירו בקול במראה ובדעת בקול ובמראה משום ערוה ובדעת מפני הגולנין והחמסנין ת"ר אדם נברא בערב שבת ומפני מה שלא יהו המינים אומרים שותף היה לו להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית דבר אחר שאם תזוח דעתו עליו אומר לו יתוש קדמך במעשה בראשית דבר אחר כדי שיכנס למצוה מיד דבר אחר כדי שיכנס לסעודה מיד משל למלך בשר ודם שבנה פלטרין ושיכללן והתקין סעודה ואחר כך הכנים אורחין שנא' חכמת בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה מטבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה שלחה נערותיה תקרא על גפי מרומי קרת חכמת בנתה ביתה זו מודתו של הקב"ה שברא את כל העולם כולו בחכמה חצבה עמודיה שבעה אלו שבעת ימי בראשית טבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה אלו ונהרות וכל צורכי עולם שלחה נערותיה תקרא זה אדם והוה על גפי מרומי קרת רבה בר בר חנה רמי כתיב על גפי וכתיב על כסא בתחלה על גפי ולבסוף על כסא¹² מפי יסור הנה חסר לב אמרה לו אמר הקדוש ברוך הוא מי פתאו לזה אשה אמרה לו דכתיב ונאף אשה חסר לב תניא היה ר' מאיר אומר אדם הראשון מכל העולם כולו הוצבר עפרו שנאמר גלמיו ראו עיניך וכתוב¹⁵ כי ה' עיניו משוטמות בכל הארץ גופו

- א) וקדושין ע"א.
- ב) ועיניו סה"א, ג) גיטין פ"ט ע"ג, ד) י"א א"א, ה) נתיבא ד"א, ו) מוסף פ"ח, ז) ט"א, ח) ט"א, ט) ע"ז ע"ג, י) וכל י' לתא בילקוט, י"א) וסוף פ' מנורה ע"ב, י"ב) ב"א לתא ממנה האגלת, י"ג) ב"א המיני;

גלוין הש"ס
נב' ובתב"ב ה' עיני משוטמות עיני ה' המה משוטמים כל"ז:

מוסף רש"י

יין גיטין המסכים אחריתו קן משוטמים גימטריא (שורבו סה). גלות צדקיהו. מבינת ירושלים שגלו כולם (י"ט) גלות יכניה. הוא יחידי קמה גלות צדקיהו אמת עשרה שנה, חו היא דקה שמיאר והמריב בינו כדי להגלות דורו של דקה לנגל ענד שחמי גלות יכניה קיימת. שלמדו תורה לאלו הגולים אחרים. לפי שזרובבל המורה גלו עם יכניה, דכתיב בהו המסג והמסגר אלף כיון שסוגרין בהלכה. הלכה היא שסגורים בה. שאדם יושעם להשיב לשאלותיהם, שזכר אין לה פותחין אחרים (ס"ה). עולא אמר. היינו דקה, שמיאר להשיב הרעה לסוף ח' מאות וחמש, דהיינו שש קודם ונושנתם, היינו גימטריא ח' מאות וחמש, ואם שזו עד ונושנתם היה המקיים כתיב כי אבד תאבדון. שם כתיב ע"ז דברים ד כה). כתיב על גפי. בתורה משפטי, שלחה נערותיה תקרא, תלמודים העוסקין בה על גפי משמע כול כנפי, מושב שאינו קבוע, וכתיב. מקום כבוד קבוע, כמו (בראשית מא) קן הכסא אגל ממך, ל"א בתחלה על גפי, יחיד בלל תלמודים כמו (שמות כה) אם בגופו יבא ע"ז ט"ו.

ועדיין גלות יכניה קיימת דכתיב בבלות יכניה וחרש והמסגר אלף. חרש כיון שפותחין נעשו הכל חרשין. והמסגר כיון שסוגרין אין מי יפתח. עולא אמר צדקה עשה עם ישראל שהקדים שתי שנים לנושנתם ש"מ מהרה דהקב"ה תתיב שנה היו וזו השמונה עוד בסוף גיטין: לפיכך נברא אדם יחידי ללמד שכל המבאד נפש כאלו מאבד עולם מלא. וכן המקיים נפש אחת מישראל כאלו קיים עולם מלא כו'. ת"ר לא נברא אדם יחידי שלא יהיו המינים אומרים רשויות הרבה כו'. ת"ר בע"ש נברא אדם שלא יהיו המינים אומרים שותף היה להקב"ה במעשה בראשית ואם תזוח דעתו עליו יאמר לו יתוש קדמך כו':